

De Weg

Repetitiejaargang

De oorspronkelijk uitgave
werd verzorgd door
M.K. Drost
A. Kooy
C.J. Smelik

LES 1

1. Wat betekent “openbare geloofsbelijdenis?”
2. Is belijdenis doen hetzelfde als “tot geloof komen”?
3. Is belijdenis doen: lid worden van de kerk?
4. Wat is het gevolg van je openbare geloofsbelijdenis?
5. Wat betekent “belijden”?
6. Hoe kom je dus aan de kennis van het christelijk geloof?
7. Wat betekent “evangelie”?
8. Wanneer werd dit evangelie voor het eerst geopenbaard?
9. Hoe heeft God ervoor gezorgd dat het evangelie voor alle tijden bewaard is gebleven?
10. Waarom is de bijbel het Woord van **God**?

DE HEILIGE SCHRIFT

- a. Persoonlijk belijden wat de Heer jou bij de doop beloofd heeft.
- b. Openlijk verklaren dat je wilt horen bij de gemeente van Christus.

Nee, ook jonge kinderen kunnen in de Heer geloven en Hem liefhebben, maar zij moeten nog verder onderwezen worden wat de liefde voor Hem betekent.

Nee, want de kinderen van de gelovigen zijn al lid vanaf hun geboorte; ze zijn dan alleen nog niet mondig.

Dat de kerkenraad je toelaat tot het vieren van het avondmaal met de gemeente.

Dat je van harte instemt met de waarheid van de bijbel, Gods Woord.

Uit het heilig evangelie.

God heeft dat eerst zelf in het paradijs geopenbaard.

Daarna heeft Hij het door de heilige aartsvaders en profeten laten verkondigen.

Ook heeft Hij dat evangelie van tevoren laten afbeelden door de offers en andere schaduwachtige gebruiken die Hij in de wet had voorgeschreven.

Tenslotte heeft Hij het door zijn eniggeboren Zoon vervuld.

(H.C. antw. 19)

Blijde boodschap. Het Woord van God wordt zo genoemd, omdat daarin het heil van God verkondigd wordt.

Na de zondeval in het paradijs.

Toen gaf God zelf de ‘moederbelofte’ aan de mensen (Gen. 3,15).

Doordat Hij het liet opschrijven in de bijbel (Heilige Schrift). Die bestaat uit:

- a. Oude Testament
(geschreven in het Hebreeuws)
- b. Nieuwe Testament
(geschreven in het Grieks)

Omdat alle woorden in de bijbel van God afkomstig zijn. De bijbelschrijvers werden door de Heilige Geest gedreven en

- geïnspireerd (2 Tim. 3,16a).
11. Wat zeggen veel theologen tegenwoordig over de bijbel?
Dat de bijbel een menselijk boek is: dus een gebrekkig getuigenis over Gods waarheid. Zodoende kom je in de bijbel ideeën van vroeger tegen, die we nu niet meer kunnen geloven.
  12. De Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt iets heel anders over de bijbel. Wat staat er in art. 7?
Dat de bijbel onfeilbaar is als maatstaf voor je geloof.
  13. Hoe weten we dat de bijbel Gods Woord is?
Daar gaan we van uit, omdat de Heilige Geest ons die overtuiging geeft: hij zorgt ervoor dat we dat zijn woorden gaan geloven.
  14. Is de bijbel compleet, of zouden we er nog eens een boek aan toe kunnen voegen, b.v. apocriefe boeken?
Nee, de bijbel is af. In de bijbel wordt dan ook verboden (b.v. Opb. 22,18.19) om iets toe te voegen (of af te doen) aan het Woord van God.

LES 2

DE BELIJDENISGESCHRIFTEN

1. Wat moet een christen geloven?

Alles wat ons in het Evangelie beloofd wordt. Daarvan geven de artikelen van ons algemeen en ontwijfelbaar christelijk geloof een samenvatting.
(H.C. antw. 22)
2. Hoe noemen we die artikelen?

Een belijdenisgeschrift van de kerk
3. Wat is een belijdenisgeschrift?

De kerk spreekt in een samenvatting na wat God in zijn Woord tegen de gemeente zegt.
4. Hoe luidde de allereerste belijdenis van de kerk?

“Ik geloof in God de Vader,
en de Zoon
en de Heilige Geest.”
Deze belijdenis werd vroeger uitgesproken door iemand die als volwassene gedoopt werd.
5. Hoe is de ontwikkeling daarna geweest?

Door het optreden van dwaalleraars werd de kerk gedwongen steeds nauwkeuriger te formuleren wat de leer van de bijbel is. Zo ontstonden de 12 artikelen van het geloof.
6. Welke algemene (oecumenische) belijdenisgeschriften hebben we?
  - a. **De 12 artikelen van het geloof** (ook wel genoemd: de apostolische geloofsbelijdenis);
  - b. **De geloofsbelijdenis van Nicea** (ontstaan in de strijd tegen Arius, die ontkende dat Jezus God zelf is);
  - c. **De geloofsvorm van Athanasius** (ontstaan in dezelfde strijd; gaat over de Drie-eenheid).
7. Welke belijdenisgeschriften kwamen er later bij?
  - a. **De Nederlandse Geloofsbelijdenis** (37 artikelen), opgesteld door Guido de Brès; 1561.
  - b. **De Heidelbergse Catechismus** (52 zondagen), opgesteld door Olevianus en Ursinus; 1563.
  - c. **De Dordtse Leerregels** (5 artikelen), tegen de Remonstranten opgesteld door de synode van Dordrecht 1618-1619.
8. Waarom heten deze drie belijdenisgeschriften ook wel ‘de drie formulieren van eenheid’?

Omdat de eenheid tussen de plaatselijke gereformeerde kerken bewaard wordt doordat de kerken zich binden aan deze geschriften.
9. Hoe is dat geregeld?

Ambtsdragers zetten hun handtekening onder het ‘ondertekeningsformulier’, opgesteld door de synode van Dordrecht 1618.

10. Zijn de belijdenisgeschriften net zo belangrijk als Gods Woord?
Nee.
Gods Woord is de BRON en de MAATSTAF van ons geloof.
De belijdenissen zijn een SAMENVATTING en een GETUIGENIS van ons geloof.
11. Zijn de belijdenisgeschriften onfeilbaar?
Nee. Als duidelijk is dat het Woord van God niet goed wordt nagesproken, moeten ze veranderd worden.
12. Wat belijdt de gelovige als zijn enige troost?
Dat ik met lichaam en ziel,
in leven en sterven,
het eigendom ben,
niet van mijzelf,
maar van mijn trouwe Heiland Jezus Christus.
- Want Hij heeft met zijn kostbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle macht van de duivel verlost.
- Hij bewaart mij nu zó,
dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd kan vallen,
ja zelfs zo,
dat alles dienen moet tot mijn heil.
- Daarom geeft Hij mij door zijn Heilige Geest ook zekerheid van het eeuwige leven en maakt mij van harte bereid om voortaan voor Hem te leven.
(H.C. antw. 1)

LES 3

1. Wat moet je weten om door deze troost gelukkig te zijn in leven en sterven?
2. Wat is de grootste ellende in het leven van een mens?
3. Waaruit ken je die ellende?
4. Wat moeten we verstaan onder de wet van God?
5. Wat eist God in zijn wet van ons?
6. Is het mogelijk om je daaraan te houden?
7. Heeft God het dan verkeerd gedaan? Heeft hij de mens geschapen als een wezen met zoveel slechtheid in zich?
8. Wat wordt bedoeld met 'het beeld van God'?
9. Wat is dus na de schepping de taak van de mens?

ONZE ZONDEN EN ELLENDE

- Ten eerste: hoe groot mijn zonden en ellende zijn.
Ten tweede: hoe ik van al mijn zonden en ellende verlost word.
Ten derde: hoe ik God voor zo'n verlossing dankbaar moet zijn.
(H.C. antw. 2)
- De macht van de zonde.
- Uit de wet van God.
(H.C. antw. 3)
- De wil van God, die Hij in de bijbel bekend gemaakt heeft. Dat wordt samengevat in de 10 geboden (Ex. 20 en Deut. 5).
Dat leert Christus ons in een samenvatting, Matteüs 22,37-40:
Je moet de Heer, je God, liefhebben met heel je hart, je ziel en je verstand.
Dit is het grote en eerste gebod.
Het tweede, daaraan gelijk is:
je moet je naaste liefhebben als jezelf.
Aan deze twee geboden hangt heel de Wet en de Profeten.
(H.C. antw. 4)
- Nee, want ik ben naar mijn aard erop uit om God en mijn naaste te haten.
(H.C. antw. 5)
- Nee,
God heeft de mens goed en naar zijn beeld geschapen, dat wil zeggen:
in ware gerechtigheid en heiligheid,
opdat hij God, zijn Schepper,
naar waarheid kennen,
Hem van harte liefhebben
en met Hem in de eeuwige heerlijkheid leven zou,
om Hem te loven en te prijzen.
(H.C. antw. 6)
- Dat God de mens heeft aangesteld als zijn vertegenwoordiger op aarde om als onderkoning de schepping te regeren.
- De aarde vervullen, onderwerpen en beheersen. (Dit wordt ook wel de 'cultuur-

- opdracht' genoemd.)
10. Waaruit komt de slechte aard van de mens dan voort?
 Uit de val en de ongehoorzaamheid van onze eerste voorouders, Adam en Eva, in het paradijs; want daar werd onze natuur zo verdorven, dat wij allen in zonden ontvangen en geboren worden.
(H.C. antw. 7)
11. Waarom hebben wij met de zonde van Adam te maken?
 Wij handelden *in* Adam als vader en hoofd van de hele mensheid; daarom spreken we van 'erfzonde'.
12. Maar zijn wij zo slecht, dat we helemaal onbekwaam zijn tot iets goeds en uit op elk kwaad?
 Ja, behalve wanneer wij door de Geest van God opnieuw geboren worden.
(H.C. antw. 8)
13. Wat is 'opnieuw geboren worden'?
 Beginnen aan een nieuw leven: een leven met God, dat je krijgt van de Heilige Geest. Dat nieuwe leven begint nu al.
14. Welke straf bepaalde God op de zonde?
 De dood.
15. Wat is zonde volgens de bijbel?
 De mens breekt de band met God.
16. Wat is dood volgens de bijbel?
 God breekt de band met de mens.

LES 4

1. Gods oordeel is eerlijk, en zegt dat we straf verdiend hebben: in deze tijd en in de eeuwigheid.
Hoe kunnen we aan deze straf ontkomen en weer in genade aangenomen worden?
2. Wat is 'voldoening'?
3. Wat is 'verzoening'?
4. Wat hebben verzoening en voldoening met elkaar te maken?
5. Kunnen wij zelf onze schuld voldoen?
6. Wie heeft God ons als Middelaar gegeven?
7. Krijgen dan alle mensen door Christus het heil terug, zoals zij in Adam veroordeeld zijn?
8. Is Christus' werk dan niet voldoende voor alle mensen?
9. Wat is waar geloof?

GODS WEG TOT VERLOSSING

God wil dat aan zijn gerechtigheid wordt voldaan. Daarom moeten wij óf zelf óf door een ander volkomen betalen.
(H.C. antw. 12)
Dat onze schuld betaald wordt.
(Zoals een rekening die voldaan wordt.)
Dat het weer goed wordt tussen God en ons.
(Twee partijen die tegenover elkaar stonden, worden met elkaar verzoend.)
Er is geen verzoening zonder voldoening.
(Heel kort gezegd; probeer het eens in eigen woorden te zeggen om voor jezelf duidelijk te krijgen dat je het inderdaad begrijpt.)
Op geen enkele manier.
Wij maken de schuld juist elke dag groter.
(H.C. antw. 13)
Onze Heer Jezus Christus, die **echt mens** is en die tegelijk **echt God** is.
Nee, maar alleen zij, die door waar geloof bij Hem worden ingelijfd en al zijn weldaden aannemen.
(H.C. antw. 20)
'Al zijn weldaden' = alles wat hij te bieden heeft. Probeer eens voor jezelf in te vullen wat dat dan is.
Dat wel. Maar er is geen algemene verzoening. Want Christus gaf zijn leven alleen voor de mensen die in Hem geloven.
Waar geloof is een stellig weten waardoor ik alles voor betrouwbaar houd, wat God ons in zijn Woord geopenbaard heeft.
Tegelijk is het een vast vertrouwen, dat de Heilige Geest door het evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen aan anderen, maar ook aan mij vergeving van de zonden, eeuwige gerechtigheid en eeuwig heil door God geschonken zijn, enkel uit genade,

alleen op grond van de verdienste van Christus.

(H.C. antw. 21)

10.	Wat betekent het bijbelse woord voor 'geloven'?	Amen-zeggen, namelijk op Gods beloften.
11.	Wie is verantwoordelijk voor het ongelooft?	Niet God, maar de mens zelf die weigert te geloven.
12.	Heeft het dan nog zin om te geloven in uitverkiezing?	Uitverkiezing komt in de bijbel naar voren als een bemoediging voor de gelovigen: alles in mijn leven, ook mijn geloof, is afhankelijk van God. Ik hoef het in mijn leven niet op eigen kracht te doen.
13.	Hoe is het verband tussen Gods verkiezing en ons geloof?	Het geloof is niet de <i>reden</i> dat God mij uitkiest. Het is net andersom: Het geloof is het <i>gevolg</i> ervan.

LES 5

GOD DE VADER EN ONZE SCHEPPING

1. Hoe worden de 12 artikelen ingedeeld?
In drie delen.
Het eerste handelt over God de Vader en onze schepping,
het tweede over God de Zoon en onze verlossing,
het derde over God de Heilige Geest en onze heiliging.
(H.C. antw. 24)
2. Waarom worden er drie Personen genoemd: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest? Er is toch maar één God?
Omdat God zich zo in zijn Woord geopenbaard heeft: deze drie onderscheiden Personen zijn de ene, ware en eeuwige God.
(H.C. antw. 25)
3. Kunnen wij God wel echt kennen?
We kunnen Hem wel echt kennen, want Hij heeft Zichzelf bekend gemaakt.
Maar we kunnen hem niet volledig kennen; daarvoor zijn wij te beperkt.
4. Wat heeft God van zichzelf aan ons bekend gemaakt?
Alles wat we nodig hebben om te weten (schepping, verlossing, heiliging).
5. Wat geloof je, als je zegt: ‘Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde’?
Dat de eeuwige Vader van onze Here Jezus Christus,
[die hemel en aarde, met al wat er in is, uit niets geschapen heeft en ze nog door zijn eeuwige raad en voorzienigheid in stand houdt en regeert,] om zijn Zoon Christus mijn God en mijn Vader is.
(H.C. antw. 26a)
6. Wat is in het kort de evolutietheorie?
Dat er een ‘oerknal’ is geweest en dat al het leven zich daarna langzamerhand of met sprongen ontwikkeld heeft.
7. Is dat in overeenstemming met de bijbel?
Nee, in de bijbel staat:
Door geloof komen we tot het inzicht dat de wereld door het woord van God gemaakt is, dat dus het zichtbare is ontstaan uit het niet-zichtbare (Heb. 11,3).
8. Hoort ook de dood bij de werkelijkheid, zoals die door God geschapen is?
Nee, want de dood is door de zonde in de wereld gekomen (Rom. 5,12).
9. Wat moet je verstaan onder Gods voorzienigheid?
De almachtige en tegenwoordige kracht van God, waardoor Hij hemel en aarde, met alle schepselen, als met zijn hand in stand houdt en zó regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren,

eten en drinken, gezondheid en ziekte,
rijkdom en armoede
en alle dingen,
niet bij toeval,
maar uit zijn vaderhand ons ten deel vallen.
(H.C. antw. 27)

10. Wat is het doel van het onderhouden van alle schepselen? Op die manier is de schepping dienstbaar aan de mens, zodat de mens op zijn beurt weer dienstbaar kan zijn aan God (art. 12 N.G.B.).
11. Gaat Gods voorzienigheid ook over de zonde? Ja, want de zonde gaat wel *tegen* zijn wil in, maar het gaat niet *buiten* zijn wil om.
12. Waar spreekt de bijbel duidelijk over de Drie-eenheid? In de doopformule (Mat. 28,19).
Bij de doop van Jezus (Mat. 3,16.17).
Verder in 2 Kor. 13,13: “De genade van de Heer Jezus Christus, de liefde van God en de eenheid met de heilige Geest zij met u allen.”

LES 6

GOD DE ZOON EN ONZE VERLOSSING (A – DE PERSOON VAN JEZUS)

1. Welke namen heeft onze Middelaar?
JEZUS (Hebr. *Jozua*) = De Heer redt
CHRISTUS (Hebr. *Messias*) = Gezalfde
2. Waarom wordt de Zoon van God Jezus genoemd?
Omdat Hij ons verlost van al onze zonden en omdat er bij niemand anders enig behoud te zoeken en te vinden is.
(H.C. antw. 29)
3. Waarvan redt Hij ons dus?
Niet alleen van de ellende in de wereld, zoals ziekte, honger, slavernij, armoede, enz., maar hij begint bij van de oorzaak daarvan, namelijk de zonden.
4. Waarom wordt Hij Christus, dat is Gezalfde, genoemd?
Omdat Hij door God de Vader is aangesteld en met de Heilige Geest gezalfd tot onze hoogste *Profeet en Leraar*, tot onze enige *Hogepriester* en tot onze eeuwige *Koning*.
Als Profeet en Leraar heeft Hij ons de verborgen raad en wil van God over onze verlossing volkomen geopenbaard.
Als Hogepriester heeft Hij ons met het enige offer van zijn lichaam verlost en blijft Hij met zijn voorbede steeds bij de Vader voor ons pleiten.
Als Koning regeert Hij ons met zijn Woord en Geest en beschermt en bewaart Hij ons bij de verworven verlossing.
(H.C. antw. 31)
5. Wanneer werd Hij gezalfd tot dit ambt?
Na zijn doop in de Jordaan, toen de Heilige Geest als een duif op Hem neerdaalde en de stem van de Vader uit de hemel klonk.
6. Waarom wordt u een christen genoemd?
Omdat ik door het geloof een lid van Christus ben en zo deel heb aan zijn zalving, om:
als *profeet* zijn naam te belijden,
als *priester* mijzelf tot een levend dankoffer aan Hem te offeren,
en als *koning* in dit leven met een vrij en goed geweten tegen de zonde en de duivel te strijden en na dit leven in eeuwigheid met Hem over alle schepselen te regeren.
(H.C. antw. 32)
7. Waarom wordt Christus de **eniggeboren Zoon van God** genoemd? Wij zijn toch ook Gods kinderen?
Omdat alleen Hij de eeuwige en natuurlijke Zoon van God is. Maar wij zijn om Christus' wil uit genade tot Gods kinderen

aangenomen.

(H.C. antw. 33)

8. Welke dwaalleraars ontkennen dat Christus God zelf is?
Vroeger: Arius (ong. 300)
Tegenwoordig: vrijzinnige gelovigen en Jehova's Getuigen.
9. Wat zegt Joh. 1,1 over God de Zoon?
"In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God."
(Zoek dit eens op in de bijbel of je kunt ontdekken hoe dit met Jezus te maken heeft.)
10. Wat betekent de naam Heer (of Here)?
Het is de titel voor de eigenaar van slaven (Grieks: Kurios); onze Kurios Jezus Christus heeft ons gekocht om in dienst van Hem te staan.

LES 7

GOD DE ZOON EN ONZE VERLOSSING (B – HET WERK VAN JEZUS)

1. Hoeveel naturen heeft Christus?
Twee naturen in één Persoon:
De **goddelijke** natuur, die Hij van eeuwigheid bezit; en de **menselijke** natuur, die Hij aangenomen heeft via de maagd Maria, door het werk van de Heilige Geest.
2. Heeft Christus dezelfde menselijke natuur als wij?
Precies dezelfde, maar zonder zonde (Fil. 2,6.7; Heb. 4,15).
3. Hoeveel periodes onderscheiden we in het leven van Christus?
Twee:
een periode van **vernedering** en
een periode van **verhoging**.
4. Wanneer heeft Christus geleden?
De hele tijd van zijn leven op aarde, maar vooral aan het einde daarvan.
5. Wat was het karakter van Christus' lijden?
Het was een plaatsvervangend lijden: in onze plaats heeft hij het oordeel van God over onze zonden gedragen.
6. Waarom moest Christus zich tot in de dood vernederen?
Omdat vanwege Gods gerechtigheid en waarheid niet anders voor onze zonden betaald kon worden dan door de dood van Gods Zoon.
(H.C. antw. 40)
(Rom. 8,3.4)
7. Waarom stierf Hij de kruisdood?
Omdat de kruisdood door God vervloekt was.
8. Waarom moeten de gelovigen dan nog sterven?
Onze dood is geen betaling voor onze zonden, maar alleen een afsterven van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven.
(H.C. antw. 42)
9. Wat verstaan we onder 'neergedaald in de hel'?
Dat Christus vooral aan het kruis de helse benauwdheid heeft geleden, dat is: dat hij verlaten was door zijn Vader.
10. Is Christus in de dood gebleven?
Nee, maar Hij is op de derde dag opgestaan uit de doden om onze rechtvaardiging.
(Kort Begrip, antw. 35)
11. Waar is Christus nu naar zijn menselijke natuur?
Hij is opgevaren naar de hemel en zit aan de rechterhand van God de Vader, dat wil zeggen: Hij is verheven in de hoogste heerlijkheid, ver boven alle schepselen.
(Kort Begrip, antw. 36)
12. Met welk doel is Hij daar zo hoog verheven?
Vooral om vandaar zijn gemeente te regeren en voor ons te pleiten bij de Vader.
(Kort Begrip, antw. 37)
13. Is Hij dan niet bij ons tot aan de

voleinding van de wereld, zoals Hij ons beloofd heeft?

majesteit, genade en Geest verlaat Hij ons nooit meer, totdat Hij eens zal komen om te oordelen de levenden en de doden.
(Kort Begrip, antw. 38)

14. Welke tekenen gaan er aan de terugkomst van Jezus vooraf?

Oorlogen, aardbevingen, toename van valse profetie en wetteloosheid, vervolging van de kerk.

LES 8

GOD DE HEILIGE GEEST EN ONZE HEILIGING

1. Wat geloof je van de Heilige Geest?

Ten eerste
dat Hij samen met de Vader en de Zoon
echt en eeuwig God is.
Ten tweede
dat Hij ook mij gegeven is
om mij door waar geloof
aan Christus en al zijn weldaden deel te
geven, mij te troosten en eeuwig bij mij te
blijven.
(H.C. antw. 53)
  2. Hoe vat het doopformulier het werk van de Heilige Geest samen?
  3. Wat geloof je van de heilige, algemene, christelijke kerk?

De Heilige Geest maakt alles wat Christus
verdiend heeft, tot ons eigendom.
Dat de Zoon van God
uit het hele menselijke geslacht
Zich een gemeente,
die tot het eeuwige leven uitverkoren is,
van het begin van de wereld tot aan het einde
vergadert, beschermt en onderhoudt.
Hij doet dit door zijn Geest en Woord
In eenheid van het ware geloof.
En ik geloof
dat ik van deze gemeente
een levend lid ben
en eeuwig zal blijven.
(H.C. antw. 54)
  4. Waarom belijden we “Ik geloof een christelijke kerk”?
  5. Wat is onze opdracht, als het gaat om de kerk?
  6. Welke verschil noemt de Nederlandse Geloofsbelijdenis (N.G.B.) met betrekking tot de kerk?
  7. Wat zijn 3 kenmerken van een ware kerk?
    1. De zuivere verkondiging van Gods Woord.
    2. De zuivere bediening van de sacramenten.
    3. Het zuivere gebruik van de kerkelijke tucht.
  8. Wat is een valse kerk?
  9. Wat zegt de N.G.B. over leden van een
- Een ongehoorzame kerk, die zich meer baseert op mensen dan op de geboden van Christus (art. 29 N.G.B.).
Dat zij “doen in strijd met Gods bevel” (art.

- valse kerk?
10. Hoe moet er gezocht worden naar eenheid van christenen?
11. Wat versta je onder de gemeenschap der heiligen?
12. Wat zijn die 'schatten en gaven' die Christus uitdeelt?
12. Hoe krijg je die zelf in bezit?
13. Wat belijden we over het sterven van de gelovigen?
- 28).
- In de eenheid van het ware geloof; niet ten koste van de waarheid van Gods Woord.
- Ten eerste
dat de gelovigen
allen samen en ieder persoonlijk
als leden
gemeenschap hebben met de Here Christus
en deel hebben aan al zijn schatten en gaven.
Ten tweede
dat ieder verplicht is
zijn gaven
tot nut en heil van de andere leden
gewillig en met vreugde te gebruiken.
(H.C. antw. 55)
- Vergeving van de zonden,
opstanding van het vlees
en een eeuwig leven.
- Door het gelovig aan te nemen, als het naar je toe komt in de verkondiging van het evangelie door de Heilige Geest.
- Dat hun ziel onmiddellijk wordt opgenomen bij Christus in de hemel en dat hun lichaam bij zijn terugkomst opgewekt wordt uit de dood.

LES 9

ONZE RECHTVAARDIGING

1. Wat heb je eraan dat je in Christus gelooft?
Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam van het eeuwige leven. (H.C. antw. 59)
2. Wat moeten we verstaan onder 'rechtvaardig'?
Dat je voor de rechtbank van God vrijgesproken wordt van schuld, zodat het weer helemaal goed is tussen God en jou.
3. Waar wordt deze vrijspraak bekend gemaakt?
In het evangelie (Rom. 1,17).
4. Hoe kun je dan rechtvaardig worden voor God?
Alleen door waar geloof in Jezus Christus. Al klaagt mijn geweten mij aan, dat ik tegen alle geboden van God zwaar gezondigd en geen daarvan gehouden heb en dat ik nog altijd uit ben op elk kwaad, toch schenkt God mij, zonder enige verdienste van mijn kant, alleen uit genade, de volkomen voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. Hij rekt mij die toe, alsof ik nooit zonde had gehad of gedaan, ja, alsof ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht had, die Christus voor mij volbracht heeft. Aan deze weldaad heb ik alleen deel, als ik die met een gelovig hart aanneem. (H.C. antw. 60)
5. Maakt het geloof je rechtvaardig?
Nee, het geloof is niet een prestatie van ons, die God beloont met het eeuwige leven. Het is anders: ons geloof is het "middel, waarmee wij Christus, onze gerechtigheid, omhelzen" (art. 22. N.G.B.).
6. Waarom heeft Luther het vóór zijn bekering zo benauwd gehad met de schriftwoorden 'gerechtigheid Gods'?
Omdat hij ze niet opvatte als de gerechtigheid die je krijgt in Christus, maar als Gods wrekende gerechtigheid, die ieder geeft wat hij verdient.
7. Welke uitdrukkingen zijn in de tijd van Luther belangrijk geworden?
Alleen door genade (sola gratia)
Alleen door geloof (sola fide)
Alleen door de Schrift (sola scriptura)
Alleen door Christus (solo Christo)
8. Maar waarom kunnen onze goede werken niet de gerechtigheid voor God zijn, of een deel daarvan?
Omdat de gerechtigheid die voor Gods gericht bestaan kan, geheel volmaakt en in alle opzichten met Gods wet in overeenstemming moet zijn; terwijl zelfs onze beste werken

in dit leven
allemaal onvolmaakt en met zonden bevreemd
zijn.

(H.C. antw. 62)

9. Maar maakt deze leer de mensen niet
zorgeloos en goddeloos?

Nee,
want het kan niet anders,
of ieder die door waar geloof in Christus
ingeplant is,
brengt vruchten van dankbaarheid voort.

(H.C. antw. 64)

10. Wie vinden deze leer veel te gemakkelijk?

Bijv. de Farizeeërs, de Judaïsten, de
Roomsen, de Oud-Gereformeerden.

1. Nu alleen het geloof ons aan Christus en aan al zijn weldaden deel geeft, waar komt dit geloof vandaan?
 Van de Heilige Geest, die het geloof in onze harten *werkt* door de verkondiging van het heilig evangelie en het *versterkt* door het gebruik van de sacramenten.
(H.C. antw. 65)
2. Kan iemand geloven buiten Gods Woord om?
 Nee, want de bijbel zegt dat het geloof ontstaat door te luisteren naar de verkondiging van het evangelie (Rom. 10,17).
3. Wat zijn sacramenten?
 Sacramenten zijn heilige zichtbare *tekens en zegels*, die God ingesteld heeft om ons door het gebruik daarvan de belofte van het evangelie nog beter te doen verstaan en verzegelen. Deze belofte houdt in dat Hij ons om het enige offer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving van de zonden en eeuwig leven uit genade schenkt.
(H.C. antw. 66)
4. Wat wordt door de sacramenten afgebeeld en verzegeld?
 De belofte van het evangelie; dus niet ons geloof of onze wedergeboorte.
5. Wat is het verschil tussen Woord en sacrament?
 Het Woord is *hoorbaar* onderwijs, terwijl het sacrament vooral *zichtbaar* onderwijs is.
6. Hoe is de verhouding tussen Woord en sacrament?
 Het sacrament is ondergeschikt aan het Woord en kan zonder het Woord niet bestaan of functioneren.
7. Welke sacramenten gaf God in het Oude Testament?
 Heel veel, maar vooral bekend zijn
  - de **besnijdenis**, ingesteld bij Abraham (Gen. 17)
  - en het **pascha**, ingesteld bij de uittocht uit Egypte (Ex. 12).
8. Waarom werden ze in het nieuwe verbond vervangen?
 Omdat Christus zijn bloed vergoten heeft. Daarmee heeft Hij een einde heeft gemaakt aan alle rituelen waarbij bloed vergoten wordt (art. 34 N.G.B.).
9. Hoeveel sacramenten heeft Christus in het nieuwe verbond ingesteld?
 Twee, namelijk de heilige doop en het heilig avondmaal.
(H.C. antw. 68)
10. Hoeveel sacramenten heeft de Rooms-

Zeven, namelijk: doop – vormsel – biecht –

Katholieke kerk?

communie – laatste oliesel – huwelijk –
priesterwijding.

11. Wat is de dwaling van de Rooms-
Katholieke kerk over de sacramenten?

De RKK zegt dat de sacramenten voertuigen
zijn, waarin Gods genade zit ‘opgesloten’,
zodat je automatisch Gods genade binnen
krijgt, als je de sacramenten gebruikt.

12. Wordt ons geloof door de sacramenten
automatisch versterkt?

Nee, wij moeten de sacramenten van doop en
avondmaal eerbiedig en gehoorzaam
gebruiken.

LES 11

1. Hoe noemt de Schrift de verhouding tussen God en de gelovigen?
2. Van wie is de verbondssluiting uitgegaan?
3. Hoeveel partijen zijn er nu in het genadeverbond?
4. Hoeveel delen zijn er in het verbond?
5. Wat houdt Gods belofte in?
6. Wat houdt Gods eis in?
7. Wat is de straf in het verbond?
8. Wat is het zegel en getuigenis dat we een verbond met God hebben?
9. Wanneer is de doop door Christus ingesteld?
10. Wat is het teken in de doop?
11. Wat wordt daardoor afgebeeld en verzegeld?
12. Hoe is de leer over de doop samen te vatten?
13. Moeten ook de kleine kinderen gedoopt worden?

DE DOOP

Een verbond. Daarom wordt de verhouding vaak vergeleken met het huwelijk van man en vrouw.

Van de HEER.

Twee, namelijk:

- de HEER, en
- de gelovigen en hun nakomelingen.

Twee, namelijk:

- belofte
- eis.

- De vergeving van de zonden,
- Vernieuwing van ons leven,
- Eeuwig leven met Hem.

Dat wij gelovig leven aan Gods hand, d.w.z. dat we in alles vertrouwen op Hem.

De HEER wreekt de verwerping van zijn beloften en eisen met de vloek van het verbond.

Het teken van de doop.

Voor zijn hemelvaart, in het 'zendingsbevel' (Mat. 28,19).

Het water, waarmee wij gedoopt worden in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. (Kort Begrip, antw. 53)

De afwassing van de zonden door het bloed en de Geest van Jezus Christus. (Kort Begrip, antw. 54)

Ten eerste wordt ons de onzuiverheid van ons menselijk bestaan voorgelaten.
Ten tweede wordt ons de afwassing van onze zonden bevestigd en verzegeld.
Ten derde worden wij verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid. (Uit het doopformulier)

Ja, want de kinderen behoren evengoed als de

volwassenen
 bij Gods verbond
 en bij zijn gemeente.
 Ook worden aan hen, evenals aan de
 volwassenen,
 door het bloed van Christus,
 de verlossing van de zonden
 en de Heilige Geest, die het geloof werkt,
 beloofd.
 Daarom moeten zij door de doop,
 als teken van het verbond,
 bij de christelijke kerk ingelijfd
 en van de kinderen van de ongelovigen
 onderscheiden worden.
 In het oude verbond gebeurde dat door de
 besnijdenis,
 in het nieuwe verbond is in plaats daarvan de
 doop ingesteld.

(H.C. antw. 74)

14. Wie verwerpen de kinderdoop?
- In de 16^e eeuw de Wederdopers.
 Tegenwoordig de Baptisten, de
 Pinksterbeweging en veel protestantse
 theologen en voorgangers.
15. Wat is hun redenering?
- a. Het doopbevel luidt: wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden.
  - b. Dus is de regel: eerst geloven, dan pas dopen.
  - c. Kinderen kunnen nog niet geloven.
  - d. Dus moeten we wachten tot ze geloven, en hen dan pas dopen.
16. Wat kun je daartegen in brengen?
- a. Het doopbevel van Jezus gaat over volwassenen die tot geloof komen.
  - b. De doop is niet een teken van het geloof van degene die gedoopt wordt; het is een teken van Gods belofte aan hem/haar.

LES 12

1. Wanneer heeft Christus het avondmaal ingesteld?
2. Wat is het zichtbare teken in het avondmaal?
3. Wat wordt daardoor afgebeeld en verzegeld?
4. Waar wordt het avondmaal gevierd?
5. Waarvan is het avondmaal een voorproefje?
6. Is Christus werkelijk aanwezig in het avondmaal?
7. Wat is dan de rooms-katholieke dwaling?
8. Wat is het verschil tussen avondmaal van de Heer en de rooms-katholieke mis?
9. Hoe noemt de catechismus de rooms-katholieke mis?
10. Voor wie is het avondmaal van onze Heer ingesteld?

HET AVONDMAAL

In de nacht van het verraad, toen Hij met zijn leerlingen het pascha vierde.

Het gebroken brood dat wij eten en de vergoten wijn die wij drinken, om het lijden en sterven van Christus te gedenken.
(Kort Begrip, antw. 57)

Dat Christus onze ziel met zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed voedt en verfrist tot het eeuwige leven.
(Kort Begrip, antw. 58)

In de vergadering van Gods volk, waar de gemeente als huisgezin aan de tafel zit en vanwege het ene brood één lichaam vormt.

Van de overvloed van vreugde op de bruiloft van het Lam, als Christus de wijn met ons nieuw zal drinken in het koninkrijk van zijn Vader.

Jazeker, maar niet lichamelijk, zoals de rooms-katholieken en luthersen zeggen, maar geestelijk.

Dat het brood zou *veranderen* in het lichaam van Jezus, en de wijn in zijn bloed (trans-substantiatie).

Het avondmaal is een gelovig **herdenken** van Christus' offer aan de avondmaaltafel. De mis is een onbloedige **herhaling** van Christus' offer op het misaltaar.

Een verloochening van het enige offer en lijden van Jezus Christus en een vervloekte afgoderij.

Voor hen die om hun zonden een afkeer van zichzelf hebben en toch vertrouwen dat deze hun om Christus' wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid door zijn lijden en sterven bedekt is; die ook begeren hoe langer hoe meer hun geloof te versterken en hun leven te beteren. Maar de huichelaars en zij die zich niet van harte tot God bekeren, halen door hun eten en drinken een oordeel over zich.

(H.C. antw. 81)

11. Wat is dus vóór elke avondmaalsviering nodig?
12. Waarom worden jonge kinderen niet toegelaten tot het avondmaal?
13. Mag men ook hen tot het avondmaal toelaten, die zich door hun belijdenis en leven als ongelovigen en goddelozen doen kennen?

De zelfbeproeving (1 Kor. 11,28.29).

Omdat zij het lichaam van de Heer nog niet kunnen onderscheiden en zichzelf nog niet naar de Schrift kunnen beproeven.

Nee,
want op deze wijze wordt Gods verbond onheiligd
en zijn toorn over de hele gemeente opgewekt.
Daarom is de christelijke kerk verplicht volgens het bevel van Christus en van zijn apostelen,
allen die zich als ongelovigen en goddelozen doen kennen,
door de sleutels van het koninkrijk der hemelen buiten te sluiten,
totdat zij hun leven beteren.

(H.C. antw. 82)

LES 13

DE SLEUTELS VAN GODS KONINKRIJK

1. Wat zijn de sleutels van het hemelse koninkrijk?

De verkondiging van het heilig evangelie en de kerkelijke tucht.
Door beide wordt het koninkrijk der hemelen voor de gelovigen geopend en voor de ongelovigen gesloten.
(H.C. antw. 83)
2. Wie bedient deze sleutelmacht?

Jezus Christus doet dat. Maar hij doet dat niet rechtstreeks: hij gebruikt daarbij de ouderlingen in de gemeente.
3. Waarmee wordt die sleutelmacht uitgeoefend?

Alleen met het Woord van God.
4. Hoe wordt het hemelse koninkrijk door de verkondiging van het evangelie geopend en gesloten?

Volgens het bevel van Christus wordt aan de gelovigen, allen samen en ieder persoonlijk, verkondigd en in het openbaar verklaard, dat al hun zonden hun door God om de verdienste van Christus werkelijk vergeven zijn, zo vaak zij de belofte van het evangelie met waar geloof aannemen. Maar aan alle ongelovigen en huichelaars wordt verkondigd en verklaard, dat Gods toorn en het eeuwig oordeel op hen rusten, zolang zij zich niet bekeren. Naar dit getuigenis van het evangelie zal God oordelen, zowel in dit als in het toekomstige leven.
(H.C. antw. 84)
5. Wat is volgens de bijbel het karakter van de prediking?

Prediking heeft drie kenmerken:

  1. Bekend maken van het heil.
  2. Onderwijs in het heil.
  3. Roeping tot het heil.
6. Waaruit bestaat de kerkelijke tucht?
  - a. de zelftucht (= zelfbeproeving)
  - b. de onderlinge tucht
  - c. de ambtelijke tucht
7. Wat houdt de onderlinge tucht in?

Dat de gemeenteleden op elkaar toezien en elkaar vermanen onder vier ogen, zo nodig daarna met één of twee getuigen (Mat. 18,15-17).
8. Hoe verloopt de ambtelijke tucht?
  - a. afhouding van de sacramenten
  - b. eerste openbare vermaning (zonder

- naam)
- c. tweede openbare vermaning (met naam)
  - d. derde openbare vermaning (aankondiging van de uitsluiting)
  - e. de uitsluiting
9. Over wie moet deze tuchttoefening gaan? Over hen die volharden in een zondige leer of in een zondige manier leven.
10. Wat is het doel van de kerkelijke tucht?
- 1. De naam van God te eren.
  - 2. De zondaar te redden.
  - 3. De gemeente te bewaren tegen het kwaad.
11. Wat houdt uitsluiting in? Iemand die buitengesloten is, is “buiten de gemeenschap met Christus gesteld” (formulier voor de uitsluiting).
12. Kan iemand die buitengesloten is, weer als lid van Christus en zijn gemeente aangenomen worden? Ja, wanneer hij werkelijk beterschap belooft en bewijst (zie formulier voor de wederopneming).

LES 14

ONZE DANKBAARHEID 1 – LUISTEREN NAAR GOD

1. Nu wij uit onze ellende, zonder enige verdienste van onze kant, alleen uit genade, door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?

Omdat Christus ons niet alleen met zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, maar ons ook door zijn Heilige Geest vernieuwt tot zijn beeld, opdat wij met ons hele leven tonen dat wij God dankbaar zijn voor zijn weldaden en opdat Hij door ons geprezen wordt. Vervolgens om zelf uit de vruchten zeker te zijn van ons geloof, en om door onze godvrezende levenswandel ook onze naasten voor Christus te winnen.
(H.C. antw. 86)
2. Welke woorden gebruikt de bijbel voor onze dankbaarheid?

Gehoorzaamheid, bekering.
3. Waarin bestaat de ware bekering van de mens?

In het afsterven van de oude en het opstaan van de nieuwe mens.
(H.C. antw. 88)
4. Wat is het afsterven van de oude mens?

Oprechte droefheid, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben. En ook dat wij deze zonden hoe langer hoe meer haten en ontvluchten.
(H.C. antw. 89)
5. Wat is het opstaan van de nieuwe mens?

Hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven.
(H.C. antw. 90)
6. Zijn dat afsterven en opstaan twee periodes in je leven?

Nee, het zijn twee kanten van je ‘dagelijkse bekering’: een levenslang proces.
7. Wat zijn goede werken?

Alleen die uit waar geloof, naar de wet van God en tot zijn eer gedaan worden, maar niet die op onze eigen mening of op geboden van mensen gegrond zijn.
(H.C. antw. 91)
8. Wat is dus de maatstaf voor onze goede werken en de regel voor onze dankbaarheid?

De wet van God, die Hij voor ons samengevat heeft in de tien geboden (Ex. 20 en Deut. 5).
9. Waarover maakt God ons in de wet zijn

1. Over onze verhouding tot God (1^e – 4^e)

weg bekend?

gebod).

2. Over onze verhouding tot de naasten (5^e – 10^e gebod).

In de Bergrede van Jezus (Mat. 5-7) vind je extra uitleg van Jezus zelf bij verschillende van deze geboden.

10. Maar kunnen zij die tot God bekeerd zijn, deze geboden volbrengen?

Nee,
want zelfs de allerheiligsten
hebben in dit leven
niet meer dan een klein begin
van deze gehoorzaamheid,
maar wel zó,
dat zij met een ernstig voornemen
niet slechts naar sommige,
maar naar alle geboden van God
beginnen te leven.

(H.C. antw. 114)

LES 15

ONZE DANKBAARHEID 2 – PRATEN MET GOD

1. Wat is bidden? Praten met de HEER: danken, smeken, voorbidden.
2. Waarom is het gebed voor een christen noodzakelijk? Omdat het gebed het voornaamste is in de dankbaarheid die God van ons eist; bovendien wil God zijn genade en zijn Heilige Geest alleen geven aan hen, die van harte en zonder ophouden Hem daarom bidden en daarvoor danken.
(H.C. antw. 116)
3. Wat betekent ‘zonder ophouden’ tot Hem bidden? Dat wij Hem regelmatig het ‘reukoffer’ van onze gebeden brengen, en niet alleen wanneer wij er behoefte aan hebben.
4. Wat behoort tot een gebed, dat God aangenaam is en door Hem verhoord wordt?
Ten eerste dat wij alleen de enige ware God, die Zich in zijn Woord aan ons geopenbaard heeft, van harte aanroepen om alles wat Hij ons geboden heeft te bidden.

Ten tweede dat wij onze nood en ellende grondig kennen om ons voor het aangezicht van zijn majesteit te verootmoedigen.

Ten derde dat wij deze vaste grond hebben, dat Hij ons gebed, al zijn wij dat niet waard om Christus’ wil zeker verhoren wil, zoals Hij ons in zijn Woord beloofd heeft.
(H.C. antw. 117)
5. Wat heeft God ons bevolen in ons gebed van Hem te vragen? Alles wat wij voor lichaam en ziel nodig hebben, zoals de Here Christus dat samenvatte in het gebed dat Hij zelf ons geleerd heeft.
(H.C. antw. 118)
6. Hoe is het Onze Vader ingedeeld?
  - a. De aanspraak.
  - b. Zes beden (3x ‘Uw’ en 3x ‘ons’).
  - c. De lofverheffing.
7. Bidden we eerst driemaal voor Gods zaken Niet echt, want in het verbond vinden wij de

en vervolgens drie keer voor onszelf?

8. Wat betekent het woord 'amen'?

zaken van God belangrijk, en andersom: God vind ons en onze zaken belangrijk.

Amen wil zeggen:

Het is waar en zeker.

Want God heeft mijn gebed veel stilliger verhoord dan ik in mijn hart voel dat ik dit van Hem begeer.

(H.C. antw. 129)

LES 16

NEDERLANDSE GELOOFSBELIJDENIS

1. Hoe wordt de Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB) ook wel genoemd?

De 37 artikelen van het geloof.
2. Door wie is de NGB opgesteld?

Door Guido de Brès in 1561.
3. Hoe is de NGB ingedeeld?

Art. 1-13 Over God, zijn Woord en zijn werken
Art. 14-17 Over de schepping, val en oprichting van de mens
Art. 18-26 Over de verlossing door Christus
Art. 27-32 Over de kerk
Art. 33-35 Over de sacramenten
Art. 36 Over de overheid
Art. 37 Over het laatste oordeel
4. Wat was de bedoeling van Guido de Brès met dit boekje?

Een leerboekje te schrijven, waarin duidelijk gemaakt werd dat gereformeerde kerken de dwalingen van de rooms-katholieke kerk en de dwalingen van de Wederdopers moesten verwerpen.
5. Wie waren de Wederdopers?

De derde grote stroming in de reformatietijd, naast de rooms-katholieken en de protestanten.
6. Met welke namen werden ze ook wel aangeduid?

‘Mennonieten’ (naar één van hun voorgangers, Menno Simonsz), later ‘Doopsgezinden’.
7. Wat waren hun voornaamste dwalingen?
  - a. De bron van de kennis van God ligt niet zozeer in de bijbel, maar in het ‘inwendig licht’ (daartegen gaat art. 2 en 3).
  - b. Door de zonde is het natuurlijk leven zo aangetast, dat er geen herschepping, maar een nieuwe schepping nodig is (daartegen gaat b.v. art. 18).
  - c. Verwerping van de kinderdoop (daartegen gaat art. 34).
  - d. Mijding van de wereld en verwerping van de overheid (daartegen gaat art. 36).
8. Welke artikelen van de NGB zijn duidelijk bedoeld om tegen rooms-katholieke dwalingen in te gaan?

Art. 7 - je mag de traditie, de concilies, enz. nooit gelijkstellen met de bijbel.
Art. 26 - je mag geen andere Voorspreker

zoeken dan de Middelaar Jezus Christus.

Art. 31 - men mag in de kerk geen ander gezag erkennen dan dat van Christus, de enige algemene Bisschop van de kerk.

9. Waarom staan bij art. 36 enkele regels vermeld in een noot onderaan de bladzijde?

Deze regels zijn geschrapt door de synode van Utrecht 1905, omdat volgens deze synode de overheid niet als taak heeft om met het zwaard (met geweld) “te weren en uit te roeien alle afgoderij en valse godsdienst”.

LES 17

DORDTSE LEERREGELS

1. Hoe worden de Dordtse Leerregels (DL) ook wel genoemd? De vijf artikelen tegen de remonstranten.
2. Wat was in de kern de dwaling van de remonstranten? Dat zij de redding afhankelijk maakten van de mens: “de mens is de smid van zijn eigen heil.”
3. Wat belijden de DL daartegenover? Dat onze zaligheid *volledig* te danken is aan Gods genade en dat God niet afhankelijk is van wat mensen doen.
4. Hebben de remonstranten ook voorlopers gehad? Ja, Pelagius (in de 5^e eeuw) en de roomse kerk.
  - Hij loochende de erfzonde.
  - De mens doet alleen maar het verkeerde *na*.
  - Met zijn vrije wil kan hij ook het goede doen.
5. Wat leerde Pelagius? Augustinus.
  - Hij beleed de erfzonde.
  - De mens is dood in zonden en misdaden.
  - Zijn wil is slaaf van de zonde.
6. Wie was de grote bestrijder van Pelagius? In het semi-pelagianisme.
7. Wat leerde hij? De mens is niet **gezond** (Pelagius), ook niet **dood** (Augustinus), maar **ziek**.
De vrije wil van de mens en de genade van God werken samen om de mens te redden.
8. In welke stroming leefde de ketterij van Pelagius toch voort? In de rooms-katholieke kerk en bij de remonstranten.
9. Wat leerden de semi-pelagianen? PELAGIUS (ong. 425):
  - De mens is **gezond**
  - Hij doet alleen het kwade *na*SEMI-PELAGIANEN:
  - De mens is **ziek**
  - Hij kan zich met hulp van God bekerenGEREFORMEERDEN:
  - De mens is **dood**
  - Hij wordt alleen door Gods genade levend gemaakt
10. Bij wie vinden we deze leer van het semi-pelagianisme? *Arminius* (hoogleraar te Leiden);
Uitenbogaert (leermeester van Frederik Hendrik).
11. Noem enkele remonstranten. *Gomarus* (hoogleraar te Leiden);
Bogerman (voorzitter van de Dordtse synode).
12. Noem enkele contra-remonstranten (gereformeerden).

13. Welk geschrift hebben de remonstranten opgesteld? 'De Remonstrantie'; in vijf hoofdstukken geven zij een uiteenzetting van hun standpunt.
14. Wanneer werd de remonstrantse leer veroordeeld? Op de nationale synode van Dordrecht 1618-1619.
15. Hoe kunnen aan de hand van de hoofdstukken van de DL de punten van onenigheid samengevat worden?

GEREFORMEERDEN:

1. Verkiezing op grond van Gods welbehagen.

2. Verzoening door Christus alleen voor de uitverkorenen.

3/4. Verdorven wil ten kwade.

5. Volharding van de heiligen.

REMONSTRANTEN:

1. Verkiezing op grond van vooruitgezien geloof.

2. Verzoening door Christus voor alle mensen.

3/4. Vrije wil ten goede.

5. Afval van de heiligen.